

Nr. 47 din 26.12.2024

Document de Poziție Publică

Republica Moldova are obligația de a proteja copiii de orice formă de violență, conform angajamentelor internaționale asumate, în special prin aderarea la Convenția ONU cu privire la Drepturile Copilului din 1993. Aceasta garantează dreptul fundamental al fiecărui copil la protecție împotriva oricărei forme de abuz fizic, emoțional, sexual sau psihologic, precum și împotriva oricăror practici care le pot afecta dezvoltarea sănătoasă și echilibrată. Obligativitatea protejării copiilor impune nu doar dezvoltarea, dar și implementarea unor politici eficiente și adaptate, desfășurarea campaniilor de informare și educare, precum și dezvoltarea serviciilor de sprijin adecvate. Astfel, prin măsuri legislative, administrative și educaționale, Republica Moldova trebuie să creeze un mediu sigur care să sprijine dezvoltarea armonioasă a fiecărui copil și să-l protejeze de orice formă de abuz și violență.

Preambul

Legislația Republicii Moldova cu privire la bullying și cyberbullying

Bullying-ul a fost introdus oficial în legislația Republicii Moldova prin Legea nr. 36 din 17 februarie 2022 pentru modificarea Codului educației.

A. Codul educației al Republicii Moldova nr. 152/2014 (cu modificările introduse prin Legea nr. 36/2022):

- definește bullying-ul ca o formă de agresiune intenționată, repetată, cu dezechilibru de putere, care provoacă suferință și prejudicii demnității umane;
- include principiul nonviolentei și nediscriminării în lista principiilor fundamentale ale educației;
- prevede implementarea de măsuri de protecție împotriva bullying-ului, stabilite prin metodologie aprobată de Ministerul Educației și Cercetării.

B. Metodologia cu privire la prevenirea și combaterea bullying-ului, aprobată de Ministerul Educației și Cercetării prin ordinul ministrului nr. 1024/2022:

- stabilește proceduri concrete de prevenire, identificare, intervenție și monitorizare a cazurilor de bullying;
- definește rolurile și responsabilitățile cadrelor didactice, elevilor, părinților, administrației școlare și altor actori implicați;
- include măsuri de sprijin pentru țintele, inițiatorii și martorii situațiilor de bullying.

Prevalența și impactul bullying-ului asupra copiilor în școli

Bullying-ul și cyberbullying-ul sunt fenomene cu o mare prevalență în instituțiile de învățământ din Republica Moldova, afectând semnificativ copiii/elevii și având consecințe negative pe termen lung.

1. Studiul KAP¹, realizat în cadrul proiectului „Împreună pentru Educație de Calitate”, a relevat că nivelul de cunoaștere și conștientizare privind bullying-ul și cyberbullying-ul variază între diferite părți implicate, cum ar fi elevii, cadrele didactice și părinții. Există, de asemenea, o nevoie evidentă de informare și formare în rândul acestora pentru a contracara aceste fenomene. Conform aceluiași studiu KAP:

- **6% dintre elevi au fost supuși bullying-ului verbal zilnic,**
- **7% au spus că de două-trei ori pe săptămână,**
- **cu 1% mai mulți au menționat că o dată pe săptămână alți colegi făceau glume pe seama lor,**
- **24% din totalul elevilor chestionați au fost martori la mai multe situații de bullying,**
- **iar 49% au fost martori la câteva situații în ultimul an.**

În rândul elevilor care au fost țintă sau martori al bullying-ului, cei mai mulți au spus că aceste situații i-au făcut să se simtă înfricoșați, rușinați sau triști.

Studiul relevă, de asemenea, că aproximativ **21% dintre elevii claselor a V-a – XII-a din instituțiile de învățământ la nivel național sunt ținte ale bullying-ului săptămânal**, iar aproximativ **40%** întâlnesc mai rar astfel de situații.

2. Programul pentru Evaluarea Internațională a Elevilor **PISA 2022² prezintă date comparabile celor ce se conțin în studiul KAP și anume: aproximativ 23% din numărul de elevi sunt țintă a acestei forme de agresiune care, de cele mai dese ori, este inițiată în mediul educațional.** Potrivit rezultatelor PISA, în medie, în Republica Moldova, circa 77% din numărul de elevi au declarat că „niciodată sau aproape niciodată” ori „de câteva ori pe an” au fost ținte ale unei sau altei forme de bullying. Indicele de expunere la bullying pentru Republica Moldova reprezintă valoarea -0,02, ceea ce semnifică că elevii din Republica Moldova au raportat, în medie, o experiență de expunere la bullying ca și elevii din țările OECD. În plus, circa **12% din numărul de elevi din Republica Moldova se consideră ca fiind „frecvent hărțuiți”**, fiind incluși în grupul celor 10% dintre elevii cu cele mai mari valori ale indicelui de expunere la bullying în toate țările și economiile cu date disponibile.

3. Conform datelor Ministerului Educației și Cercetării pentru anul 2023, angajații din sistemul de educație au identificat **8319 cazuri suspecte de abuz fizic, emoțional, neglijare, exploatare prin muncă, hărțuire sexuală și bullying³.** Modelul de raportare aplicat, începând cu anul 2023, conține un compartiment aparte privind cazurile de bullying. Conform datelor generalizate, **în anul 2023 au fost înregistrate 1098 de cazuri de bullying.** În perioada ianuarie – mai 2024, aceiași sursă menționează **613 de cazuri de bullying** din numărul total de **4193 de cazuri suspecte de violență.** Cazurile respective au fost raportate de către angajații din sistemul educațional și au avut loc în instituții de învățământ sau în alte contexte din comunitate.

Conștientizarea daunelor provocate de aceste situații și **informarea corectă** despre modul de prevenire a acestora sunt primele metode care trebuie să fie aplicate. Atât elevii, cât și adulții (cadrele didactice, psihologii, părinții, etc.) trebuie să fie în continuare informați despre ce este bullying-ul și cyberbullying-ul, care sunt **efectele negative** și cum poate fi prevenită apariția acestora.

¹ Studiul KAP „Cunoștințe, atitudini, practici în prevenirea și combaterea fenomenului de bullying în școlile din Republica Moldova”, pregătit pentru Alianța ONG-urilor active în domeniul protecției sociale a copilului și familiei, implementat Magenta Consult, mai 2023, p. 13-14 <https://aliantacf.md/stiri/2023/06/16/apscf-prezinta-studiul-cunostinte-atitudini-practici-in-prevenirea-si-combaterea-fenomenului-de-bullying-in-scolile-din-republica-moldova/>

² https://ance.gov.md/sites/default/files/raport_pisa_2022_1.pdf

³ <https://mec.gov.md/ro/content/prevenirea-si-combaterea-violentei-0>

Astfel, este esențial ca managementul instituțiilor de învățământ și cadrele didactice să creeze un **mediu sigur și protectiv** în care fiecare copil să se simtă valorizat și acceptat, să promoveze respectul față de diversitatea și demnitatea umană și să contribuie la reducerea nivelului de anxietate și stres în rândul elevilor.

În acest context, în baza analizelor ample ale studiilor și cercetărilor recente privind fenomenul de bullying și cyberbullying, precum și a opiniilor exprimate de către societatea civilă și a specialiștilor din domeniul educațional în cadrul atelierelor tematice participative, **Alianța ONG-urilor active în domeniul Protecției Copilului și Familiei /APSCF/** vine cu următoarele **RECOMANDĂRI**:

I. Protecția copiilor față de bullying și cyberbullying:

Recomandarea 1: Revizuirea Codului educației prin utilizarea unui limbaj bazat pe respect față de demnitatea umană a copilului și a capacităților lui în evoluție, implicit înlocuirea termenului de *obligațiuni* cu *responsabilități* și revizuirea abordării în raport cu sancționarea elevilor or, sancțiunile nu fac decât să stimuleze și să consolideze fenomenul de bullying și violență.

Codul educației stabilește cadrul juridic al raporturilor privind proiectarea, organizarea, funcționarea și dezvoltarea sistemului de educație din Republica Moldova. Astfel că, limbajul utilizat în Codul educației este dezvoltat prin cadrul normativ din domeniu și stă la baza politicilor educaționale. În același context, menționăm Comentariul General nr. 13/2011 al Comitetului ONU pentru Drepturile Copilului privind dreptul copiilor la protecție față de orice formă de violență care prevede că pentru copiii cu comportament antisocial e nevoie de măsuri educaționale și terapeutice (pct. 41, lit. d)), nicidecum punitive. Considerăm că sancțiunile instituite față de elevi, în forma lor actuală, contribuie la un mediu educațional punitiv și ineficient, în loc să promoveze soluții care să ajute elevii să învețe și să se dezvolte. Aplicarea sancțiunilor drastice, fără alternative educative și terapeutice, poate avea efecte negative asupra sănătății mentale și incluziunii sociale a copiilor, crescând riscul de abandon școlar și excluziune. Este esențial ca această abordare să fie revizuită în conformitate cu principiile educației moderne și drepturile copilului, pentru a asigura un mediu educațional mai empatic și incluziv. Deci, elevii care manifestă comportamente problematice și familiile acestora au nevoie de suport din partea specialiștilor din cadrul serviciilor specializate complexe.

Opinia cadrelor didactice referitor la strategiile folosite pentru a gestiona situațiile de bullying cu care s-au confruntat arată că 66% dintre profesori i-au certat pe cei care îi necăjesc pe alți colegi. Răspunsurile cadrelor didactice confirmă datele furnizate de elevi și arată lipsa de implicare eficientă pe care o au cadrele didactice de a schimba comportamentul de bullying. În situații de bullying, puțin peste jumătate dintre profesorii chestionați le-au spus elevilor care sunt agresați să stea departe de cei care se iau de ei și să ceară ajutorul psihologului școlar – 59%.⁴

Recomandarea 2: Implementarea obligatorie de către fiecare instituție a politicii de protecție a copilului, cu referințe clare la măsuri de prevenire și combatere a bullying-ului și cyberbullying-ului.

O politică de protecție a copilului, elaborată, asumată și implementată de către fiecare angajat al instituției, reprezintă un instrument esențial pentru prevenirea și combaterea bullying-ului. Aceasta contribuie la crearea unui mediu educațional sigur, incluziv și favorabil învățării.

⁴ Studiul KAP „Cunoștințe, atitudini, practici în prevenirea și combaterea fenomenului de bullying în școlile din Republica Moldova”, pregătit pentru Alianța ONG-urilor active în domeniul protecției sociale a copilului și familiei, implementat Magenta Consult, mai 2023, p. 56

Este esențial ca toate instituțiile de învățământ să își asume elaborarea participativă, revizuirea periodică și implementarea eficientă a unei politici de protecție a copilului, prietenoasă și adaptată continuu la nevoile reale ale copiilor și la specificul fiecărei instituții. Acest document trebuie să includă în mod clar informații despre mecanismele de raportare și de prevenire a bullying-ului și violenței în general, astfel încât toți copiii să știe cum să recunoască aceste situații, unde pot solicita suport și care sunt pașii pe care îi pot urma pentru a obține ajutor. Totodată, subliniem importanța monitorizării implementării și oferirii de suport constant din partea Ministerului Educației și Cercetării sau a specialiștilor din domeniu, astfel încât documentul să fie funcțional și să genereze impactul dorit în fiecare instituție școlară.

Conform opiniei elevilor, sala de clasă este contextul în care se manifestă cel mai frecvent situațiile de bullying. Rețelele de socializare, holurile și curtea școlii înregistrează scoruri mai mici comparativ cu sala de clasă.⁵

Recomandarea 3: Completarea Metodologiei cu privire la prevenirea și combaterea bullying-ului aprobată prin ordinul Ministerului Educației și Cercetării nr. 1024/2022 cu metode de prevenire, identificare și soluționare a cazurilor de cyberbullying.

Metodologia cu privire la prevenirea și combaterea bullying-ului aprobată prin Ordinul Ministerului Educației și Cercetării nr. 1024/2022 nu conține prevederi și modalități specifice de combatere a cyberbullying-ului. *Pe parcursul unui an, 15% dintre elevii participanți la studiul KAP, care folosesc internetul, au raportat că au fost expuși la cyberbullying. În rândul lor, 27% au primit mesaje care aveau scrise cuvinte vulgare sau imagini cu conținut sexual, iar 21% au primit mesaje înjosoare pe aplicații de chat. Dintre cei care au întâmpinat astfel de probleme, 34% au apelat la ajutorul părinților, iar 33% au cerut sprijinul prietenului sau prietenei de aceeași vârstă pentru a le povesti ce li s-a întâmplat pe internet.⁶ Fiecare al 5-lea copil a văzut sau a accesat din întâmplare imagini, online, cu conținut sexual și a vizionat imagini sau video cu caracter sexual în timp ce căuta informații pe internet, iar fiecare al 6-lea copil a primit imagini neadecvate, mesaje sau imagini cu caracter sexual pe sistemele de tip Messenger, Viber, WhatsApp, Discord, forum, chat-room. Riscurile ce țin de conținut pe internet afectează mult mai mult băieții și categoriile vulnerabile de copii. 1/3 dintre copii, în ultimele 3 luni, au făcut schimb de fotografii personale, aproximativ 1/5 au primit propuneri de a se întâlni undeva în oraș/sat, parc, etc., iar 1 din 10 au făcut schimb de date de contact cu persoanele cunoscute în mediul online. Riscurile de contact ce pot determina consecințe dăunătoare asupra copiilor în mediul online din partea adulților sunt duble sau triple în rândul categoriilor de copii vulnerabili.⁷*

Recomandarea 4: Includerea în documentele curriculare și în planurile de acțiuni ale instituțiilor de învățământ a activităților cu implicarea majorității copiilor/elevilor axate pe prevenirea și combaterea fenomenului de bullying și cyberbullying în mod regulat și continuu, cum ar fi organizarea activităților extrașcolare tematice, campaniilor de sensibilizare anti-bullying și anti-cyberbullying.

Evaluând nivelul de cunoaștere a elevilor față de fenomenul de bullying, se constată că mai mult de jumătate dintre respondenți au identificat corect situațiile care prezentau un comportament de bullying. În același timp un număr mare de respondenți au confundat anumite tipuri de comportamente agresive cu comportamentul de bullying ceea ce arată că există o confuzie care necesită campanii de

⁵ Studiul KAP „Cunoștințe, atitudini, practici în prevenirea și combaterea fenomenului de bullying în școlile din Republica Moldova”, pregătit pentru Alianța ONG-urilor active în domeniul protecției sociale a copilului și familiei, implementat Magenta Consult, mai 2023, p. 50

⁶ Studiul KAP „Cunoștințe, atitudini, practici în prevenirea și combaterea fenomenului de bullying în școlile din Republica Moldova”, pregătit pentru Alianța ONG-urilor active în domeniul protecției sociale a copilului și familiei, implementat Magenta Consult, mai 2023, p. 36-37

⁷ Studiul „Siguranța copiilor în mediul digital. Republica Moldova”, Data for Impact & La Strada, 2024

informare prin care să se ofere informații corecte despre caracteristicile comportamentelor de bullying și cele trei criterii care le diferențiază de celelalte tipuri de comportamente agresive (repetiția, intenția și dezechilibrul de putere între cel ce manifestă comportamentul și cel care este ținta).⁸

Toți elevii au nevoie de programe de prevenție și intervenție care să se desfășoare în mod regulat, atât la nivel de clasă cât și de școală, care să vizeze schimbarea la nivelul comportamentului (solicitarea ajutorului, controlul furiei, răspunsul paradoxal în cazul tachinării etc). Martorii acțiunilor de bullying au nevoie să învețe cum să ofere ajutorul astfel încât să nu se supună riscului, au nevoie de activități prin care să învețe despre reacțiile care încurajează bullying-ul și reacțiile care îl descurajează. Cu titlul de exemplu, strategiile care folosesc imaginile, studiile de caz, sunt mult mai puternice decât cele care folosesc doar cuvintele. Imaginile activează reacții emoționale mai puternice decât cuvintele. Acest tip de intervenție deschide spațiul pentru un alt tip de înțelegere al fenomenului de bullying, dar schimbarea va fi posibilă dacă se oferă posibilitatea exersării pas cu pas a unor modalități diferite de reacție care să conducă la schimbarea dinamicii de putere dintre țintă și inițiator.

II. Susținerea instituțiilor de învățământ (inclusiv a instituțiilor de educație timpurie) și a lucrătorilor din sistemul educațional (cadrelor didactice și non-didactice)

Circa 72% dintre profesori au întâlnit în mod repetat situații în care cineva face glume pe seama altcuiva pentru amuzamentul celor din jur, iar 73% dintre psihologi au întâlnit în mod repetat situații în care cineva necăjește pe altcineva spunând lucruri care îl deranjează. În opinia a 89% dintre profesori, copilul care este țintă a comportamentelor de bullying vrea brusc să-și schimbe școala, în timp ce 86% dintre psihologi consideră că aceștia refuză să vorbească despre ceea ce li se întâmplă și se retrag din grupul de elevi. În opinia a 89% dintre profesori și 93% psihologi, persoana care inițiază comportamentul de bullying utilizează frica ca instrument de putere. 61% dintre profesori și 45% dintre psihologi sunt de acord cu afirmația „pentru a descuraja bullying-ul ai nevoie să înfrunți cu atitudine orice situație”.⁹

Fiecare specialist, de la manager până la personalul auxiliar, trebuie să fie informat și instruit în privința semnelor bullying-ului, astfel încât să știe cum să-l recunoască și să reacționeze în mod adecvat și prompt. Această abordare asigură un răspuns unitar și eficient în prevenirea și combaterea bullying-ului, contribuind la crearea unui mediu școlar sigur, incluziv și favorabil dezvoltării armonioase a fiecărui elev.

Recomandarea 5: Sporirea numărului de psihologi școlari calificați.

Recent, prin Ordinul nr.514/2024 a fost modificat Ordinul nr. 1388 din 01.11.2023 emis de Ministerul Educației și Cercetării al Republicii Moldova „Cu privire la aprobarea normelor de personal pentru instituțiile publice de învățământ primar și secundar (ciclu I și II) și pentru căminul instituției de învățământ secundar, ciclu II” prin includerea obligativității de angajare a unui psiholog școlar, pe o normă de minim 0.5, indiferent de numărul de elevi. Totodată, optăm pentru modificarea normativelor pentru angajarea psihologilor în instituțiile de educație timpurie.

Angajarea în funcție de psiholog/psihologă urmează a se realiza doar în cazul identificării specialiștilor calificați și luând în calcul suficiența resurselor financiare, condiții în care se impune **încurajarea angajării psihologilor școlari și monitorizarea acestor angajări prin instituirea indicatorilor concreți de progres.**

⁸ Studiul KAP „Cunoștințe, atitudini, practici în prevenirea și combaterea fenomenului de bullying în școlile din Republica Moldova”, pregătit pentru Alianța ONG-urilor active în domeniul protecției sociale a copilului și familiei, implementat Magenta Consult, mai 2023, p. 17

⁹ Studiul KAP „Cunoștințe, atitudini, practici în prevenirea și combaterea fenomenului de bullying în școlile din Republica Moldova”, pregătit pentru Alianța ONG-urilor active în domeniul protecției sociale a copilului și familiei, implementat Magenta Consult, mai 2023, p. 14

Prezența psihologului școlar va contribui activ ca măsură de eficientizare a prevenirii și combaterii bullying-ului și cyberbullying-ului. Psihologul școlar trebuie să realizeze activități nu doar cu elevii dar și cu pedagogii/părinții. Cadrele didactice, de asemenea, au nevoie de programe de suport emoțional și de combatere a arderii profesionale. Totodată, este important lucrul cu părinții pentru ca acestora nu doar să li se vorbească despre probleme, dar să li se ofere recomandări de intervenție, în consens cu efortul instituției de învățământ de a dezvolta la copii comportamente prosociale.

Cazurile de bullying se numără printre problemele care ajung pe masa de lucru a psihologilor ceea ce este un semn bun care arată că elevii, profesorii și părinții apelează la ajutorul de specialitate pentru a învăța cum să abordeze situațiile. 92% dintre psihologi consideră că anxietatea și depresia pot să apară ca o consecință a expunerii repetate la situații de bullying, iar 82% au spus că urmare a bullying-ului elevii își pot pierde din propria încredere.¹⁰

Recomandarea 6: Promovarea activităților de instruire a personalului didactic/ managerilor instituțiilor de învățământ, inclusiv instituțiilor de educație timpurie, prin oferirea de programe care conțin instrumente practice de lucru care să le permită cadrelor didactice, psihologilor și managerilor instituțiilor educaționale să-și dezvolte abilitățile necesare pentru a identifica și interveni eficient în situațiile de bullying.

Programe de formare specifice privind aplicarea Metodologiei cu privire la prevenirea și combaterea bullying-ului:

- formarea inițială: Modificarea curricula universitare și completarea acesteia cu instrumente corespunzătoare, cu studii de caz;
- formarea continuă: Introducerea unor cursuri certificate în cadrul formărilor continue obligatorii, o dată la 3 ani, pentru pedagogi și psihologi școlari, personalul instituțiilor de educație timpurie pe tema bullying-ului și cyberbullying-ului;
- cursuri specializate: Organizarea de cursuri specializate pentru psihologii școlari privind intervenția în cazuri mai complicate.

8-9 cadre didactice din 10 au identificat corect comportamentele de bullying și au făcut diferența dintre comportamentele de bullying ca formă de agresivitate instrumentală și alte tipuri de comportamente agresive care aparțin agresivității reactive. Totodată, doar 6 din 10 cadre didactice sunt de acord cu faptul că pentru a descuraja bullying-ul este nevoie să se ia atitudine și să se acționeze în fiecare situație, iar 2 din 10 cadre didactice consideră că situațiile de bullying reprezintă elemente specifice din viața de școlar și un antrenament util pentru viață ceea ce este o convingere total eronată care menține lipsa de reacție și de implicare în gestionarea situației de bullying.¹¹

Recomandarea 7: Elaborarea și furnizarea de resurse pentru cadrele didactice, care au responsabilitatea de a preveni și combate fenomenul bullying-ului, precum și de a sprijini elevii în dezvoltarea abilităților necesare pentru prevenirea și gestionarea acestuia.

- Ghiduri practice: Oferirea de ghiduri detaliate cu instrucțiuni concrete privind identificarea, prevenirea și intervenția în situațiile de bullying.
- Culegere/Ghid de bune practici: Prezentarea de exemple concrete de activități didactice care pot fi integrate în curriculum pentru a promova respectul și toleranța.

¹⁰ Studiul KAP „Cunoștințe, atitudini, practici în prevenirea și combaterea fenomenului de bullying în școlile din Republica Moldova”, pregătit pentru Alianța ONG-urilor active în domeniul protecției sociale a copilului și familiei, implementat Magenta Consult, mai 2023, p. 47-48

¹¹ Studiul KAP „Cunoștințe, atitudini, practici în prevenirea și combaterea fenomenului de bullying în școlile din Republica Moldova”, pregătit pentru Alianța ONG-urilor active în domeniul protecției sociale a copilului și familiei, implementat Magenta Consult, mai 2023, p. 41

- Studii de caz: Ilustrarea diverselor situații de bullying și oferirea de soluții concrete pentru gestionarea lor.
- Materiale informative: Broșuri, pliante, postere (în format digital) și materiale video care sensibilizează elevii, părinții și cadrele didactice cu privire la fenomenul de bullying.
- Resurse online: Platforme online care conțin informații utile, resurse educaționale și posibilitatea de interacțiune cu experți, consultanți, psihologi școlari cu experiență.

În cadrul instituțiilor în care activează, 83% dintre profesori și 76% dintre psihologi au menționat că în școală sunt organizate vizite din partea specialiștilor în educație. Activitatea „vizionarea unor filme și materiale filmate care prezintă diferite povești de viață pe problematica bullying-ului” a fost menționată de către 58% dintre profesori și 44% dintre psihologi ca fiind cea mai eficientă metodă care ajută elevii să învețe despre bullying.¹²

III. Implicarea, responsabilizarea și dezvoltarea capacităților părinților

Recomandarea 9: Includerea acțiunilor privind prevenirea și combaterea fenomenului de bullying și cyberbullying în instituțiile de învățământ în Planul activităților cu părinții (educație parentală).

O pondere de 21% dintre elevi consideră că părinții în primul rând ar putea contribui la stoparea bullying-ului, iar 67% dintre profesori și 81% dintre psihologi consideră că diferențele în educația primită de la părinți este principala cauză a bullying-ului.¹³

Astfel, într-o măsură mai mare, elevii consideră că părinții lor ar putea contribui la prevenirea fenomenului de bullying și pun pe locul doi contribuția cadrelor didactice. În percepția elevilor, rolul cadrelor didactice în gestionarea situațiilor de bullying este mai puțin important. Această perspectivă poate fi menținută și de opinia cadrelor didactice și a psihologilor care văd bullying-ul ca o carență în educația primită de acasă.

Recomandarea 10: Desfășurarea acțiunilor de informare și sensibilizare a părinților privind pericolele bullying-ului și cyberbullying-ului.

- **Informarea:** Desfășurarea la nivel național a campaniilor sociale pentru prevenirea și combaterea bullying-ului și cyberbullying-ului.
- **Implicarea activă:** Promovarea implicării active a părinților în programele de prevenire și combatere a bullying-ului (organizarea de evenimente comunitare, ziua ușilor deschise, discuții în cadrul ședințelor de părinți, etc.)
- **Sprijin pentru părinți:** Facilitarea accesului la resurse, programe de educație parentală și sprijin pentru părinții ai căror copii sunt afectați de bullying.
 - În cadrul studiului KAP, deja menționat, au fost făcute următoarele constatări:
 - Implicarea activă a părinților este esențială pentru a oferi sprijin emoțional copiilor afectați de bullying și pentru a promova comportamente prosoziale;
 - Elevii consideră că părinții pot contribui semnificativ la prevenirea și combaterea bullying-ului;
 - Părinții au nevoie de informații și resurse specifice pentru a identifica semnele bullying-ului, a înțelege impactul acestuia și a interveni eficient;

¹² Studiul KAP „Cunoștințe, atitudini, practici în prevenirea și combaterea fenomenului de bullying în școlile din Republica Moldova”, pregătit pentru Alianța ONG-urilor active în domeniul protecției sociale a copilului și familiei, implementat Magenta Consult, mai 2023, p.14

¹³ Studiul KAP „Cunoștințe, atitudini, practici în prevenirea și combaterea fenomenului de bullying în școlile din Republica Moldova”, pregătit pentru Alianța ONG-urilor active în domeniul protecției sociale a copilului și familiei, implementat Magenta Consult, mai 2023, p.51

- Programele de sensibilizare și formare a părinților pot contribui semnificativ la reducerea fenomenului de bullying;
- Sprijinul specializat din partea psihologilor și a altor profesioniști poate ajuta părinții să susțină copiii în situațiile de bullying.

Percepția elevilor asupra practicilor folosite de cadrele didactice demonstrează tendința care există la nivelul școlilor de a gestiona situațiile de bullying solicitând ajutorul părinților, înainte ca școala să facă un plan de intervenție și să testeze propriile soluții. Pentru a sprijini intervenția în bullying, părinții elevilor, mai ales în cazul celor care inițiază, au nevoie să fie susținuți și îndrumați de specialiști pentru a ști cum să procedeze.¹⁴

Combaterea bullying-ului necesită o abordare holistică, implicând toți actorii responsabili de educația și bunăstarea copiilor. Propunem, astfel, elaborarea și implementarea unei Foi de parcurs pentru următorii 3 ani, inspirată de modelul Foi de parcurs „Să asigurăm un mediu protector pentru copii” realizată în perioada 2021-2023 de Ministerul Educației și Cercetării.

Implementarea consecventă a recomandărilor propuse va contribui semnificativ la crearea unui mediu educațional sigur, incluziv și favorabil dezvoltării armonioase a tuturor elevilor, susținându-le realizarea potențialului maxim. Măsurile propuse sunt esențiale și pentru alinierea la standardele și bunele practici europene, în contextul aderării Republicii Moldova la Uniunea Europeană.

Solicităm ca acțiunile propuse să fie integrate în procesul de elaborare și aplicare a politicilor educaționale, prin implementarea unor mecanisme eficiente de prevenire, intervenție și suport, pentru a asigura protecția reală a copiilor și a contribui la construirea unei societăți mai sigure și respectuoase față de drepturile acestora, în conformitate cu angajamentele internaționale ale Republicii Moldova.

Cu respect,

Irina Popușoi,
Secretar General APSCF

¹⁴ Studiul KAP „Cunoștințe, atitudini, practici în prevenirea și combaterea fenomenului de bullying în școlile din Republica Moldova”, pregătit pentru Alianța ONG-urilor active în domeniul protecției sociale a copilului și familiei, implementat Magenta Consult, mai 2023, p.90